

25 iunie 2010

FPC Nr. 210

**Curtea Constituțională
a Republicii Moldova**

S E S I Z A R E

**privind controlul constituționalității decretului nr. 376-V din 24 iunie
2010 privind declararea zilei de 28 iunie 1940 drept zi a ocupației
sovietice**

Onorată Curte,

Prin decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 376-V din 24 iunie 2010, ziua de 28 iunie 2010 a fost declarată zi a ocupației sovietice.

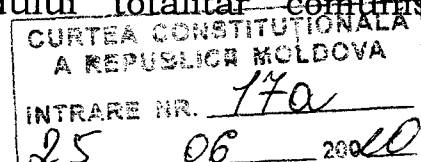
Potrivit decretului, anual, la 28 iunie, în Republica Moldova va fi consemnată Ziua ocupației sovietice și a comemorării victimelor regimului totalitar comunist.

Conform Decretului prezidențial, în această zi, în toate localitățile republicii vor fi coborâte în bernă drapelele de stat, organizate depuneri de flori la mormintele, monumentele și memorialele victimelor ocupației sovietice și ale regimului comunist totalitar, iar la ora 10.00 va fi păstrat un moment de reculegere.

Decretul mai stipulează că în această zi, autoritățile publice, întreprinderile și organizațiile vor renunța la desfășurarea acțiunilor distractive de masă, iar în toate instituțiile de învățământ, în taberele de întremare și de odihnă va fi organizată o oră a memoriei.

În această ordine de idei, se recomandă redacțiilor publicațiilor periodice, agențiilor de presă, posturilor de radio și de televiziune să țină cont de specificul zilei de 28 iunie la editarea numerelor curente ale publicațiilor, la difuzarea informațiilor și la formarea programelor din această zi.

Potrivit decretului Primăria municipiului Chișinău urmează să inițieze procedura de edificare în Piața Marii Adunări Naționale, în fața sediului Guvernului, a monumentului în memoria victimelor ocupației sovietice și ale regimului totalitar comunist, iar pînă la edificarea monumentului în memoria victimelor ocupației sovietice și ale regimului totalitar comunist, în

municipiul Chișinău, ceremoniile de comemorare și depunerea de flori vor avea loc în Piața Marii Adunări Naționale, unde Primăria va instala, provizoriu, în ziua de 28 iunie 2010, o piatră comemorativă.

Art. 8 al Decretului prezidențial mai stipulează ca **Federația Rusă, în calitatea sa de succesori de drept al Uniunii Sovietice, urmează să-și retragă necondiționat, urgent și transparent trupele și armamentul de pe teritoriul Republicii Moldova.**

Considerăm că acest decret a fost emis cu încălcarea flagrantă a Constituției Republicii Moldova, iar Președintele interimar al statului și-a depășit competențele stabilite de Legea Supremă în stat.

La emiterea acestui decret, nu s-a ținut cont de prevederile Constituției Republicii Moldova, ci s-au luat în calcul niște acte și documente inexistente sau care nu mai au nici o forță juridică.

Astfel, în preambulul acestui decret, se face referire la avizul Comisiei Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova pentru aprecierea politico-juridică a tratatului sovieto-german de neagresiune și a Protocolului adițional secret din 23 august 1939, precum și a consecințelor lor pentru Basarabia și Bucovina de Nord, aprobat prin hotărârea Sovietului Suprem nr. 149 din 23 iunie 1990.

De asemenea, se face trimitere la niște recomandări ale unei comisii activitatea căreia nu se încadrează în cadrul juridic al Republicii Moldova, iar constatările privind victimele regimului totalitar comunist reprezintă o declarație politică care nu are nici un suport juridic.

Referirea la art. 77 și 94 din Constituție este una absolut neîntemeiată. Aceste norme constituționale nu acordă șefului statului să emită astfel de decrete.

Potrivit art. 1 alin. (1) din Constituție, Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

Prin acest decret, în special prin constatările făcute, Președintele interimar al Republicii Moldova, practic pune sub semnul întrebării statutul de stat suveran și independent al Republicii Moldova. Referirea precum că la 28 iunie 1940 Republica Moldova a fost ruptă de la patria mamă România reprezintă o sfidare gravă a independenței și integrității teritoriale a statului.

Făcînd referire la faptul că toată perioada de după 28 iunie 1940 a fost o ocupație a unui stat străin, Președintele interimar a încălcat grav art. 2 alin. (1) din Constituție care prevede expres că suveranitatea aparține poporului.

Nu este în drept o singură persoană, chiar dacă îndeplinește funcțiile de șef al statului să dea o apreciere pentru toți cetățenii Republicii Moldova. Conform ultimelor sondaje sociologice, opiniile cetățenilor Republicii Moldova privind aprecierea trecutului este foarte divizată.

Prin aceste acțiuni Președintele și-a asumat întreaga suveranitate în locul poporului, ignorînd chiar organul legislativ suprem al statului, Parlamentul Republicii Moldova, organ reprezentativ al cetățenilor Republicii Moldova.

Prin acest decret, Președintele interimar a încălcat grav prevederile art. 5 alin. (2) din Constituție care stipulează că nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului. Prin acest decret, care reprezintă un document oficial, semnat de șeful statului, cu indicații și recomandări pentru toate structurile statului, șeful statului practic, impune o ideologie - ideologia ocupației sovietice în detrimentul opiniei cetățenilor Republicii Moldova.

Conform art. 10 din Legea Supremă, statul are ca fundament unitatea poporului Republicii Moldova care este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi. Prin acest decret care vine să scindeze și mai mult societatea noastră, Președintele interimar încalcă flagrant și această normă constituțională.

Prin decretul menționat, se fac constatări serioase, inclusiv de ordin juridic. Practic se aduc învinuiri care pot cădea sub incidența legii penale, învinuiri care nu au la bază vre-o sentință definitivă ale instanței de judecată, încălcându-se, astfel norma constituțională prevăzută la art. 21 - prezumpția nevinovăției.

Prin emiterea acestui decret, șeful statului și-a depășit competențele prevăzute de cap. V al Constituției.

Președintele Republicii Moldova, conform art. 77 din Constituție este șeful statului, reprezintă statul și este garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării.

Președintele, ca șef al statului își îndeplinește atribuțiile în strictă conformitate cu prevederile constituționale și legale. Normele constituționale prevzute la art. 86, 87, 88 nu acordă dreptul șefului statului să emită decrete prin care să dea o apreciere politică și juridică unor evenimente din trecut. Atribuțiile șefului statului în domeniul politicii externe nu acordă Președintelui dreptul de a da indicații unilaterale unui stat străin în vederea acționării într-un mod sau altul. Conform art. 86 din Constituție, Președintele poartă tratative și ia parte la negocieri, încheie tratate internaționale și le prezintă Parlamentului spre ratificare. Președintele acreditează reprezentanții diplomați și primește scrisori de acreditare.

Alte atribuții de domeniul extern Președintele țării nu le are. Un rol important în promovarea politicii externe îl are Parlamentul Republicii Moldova și Guvernul reieșind din prevederile art. 66 și 96 din Legea Supremă.

Președintele Republicii Moldova, conform atribuțiilor constituționale și legale nici nu are dreptul să declare zile de sărbătoare sau comemorative. Aceasta este prerogativa Parlamentului Republicii Moldova.

Acest decret contravine, de asemenea, principiului constituțional al legalității care rezultă din garanția consfințită de art. 1 alin. (3) din Constituție, conform căruia Republica Moldova este un stat de drept. Acest fapt presupune ca subiecții de drept să respecte legile, să se subordoneze strict regulilor juridice care au ca obiect modul de alcătuire a organelor statului, organizarea lor, atribuțiile și funcțiile ce le revin, etc.

Decretul **contravine în totalitate Concepției politicii naționale a Republicii Moldova**, aprobată prin Legea nr. 546-XV din 19 decembrie 2003.

Astfel, principiile directoare ale Concepției se sprijină pe trecutul multiseclar al poporului moldovenesc și pe statalitatea sa neîntreruptă în spațiul istoric și etnic al devenirii sale naționale. Afirmându-se încă din 1359 și dăinuind veacuri în șir ca țară de sine stătătoare, Moldova a revenit la statalitatea sa prin actul constitutiv de la 2 decembrie 1917, când Sfatul Țării, "sprijinindu-se pe trecutul istoric al poporului moldovenesc", a proclamat la Chișinău crearea Republicii Democratice Moldovenești. Dreptul legitim al poporului moldovenesc la statalitate a fost confirmat și prin crearea, în stînga Nistrului, la 12 octombrie 1924, a Republicii Autonome Moldovenești.

În mod decisiv, statalitatea Moldovei, în noile sale hotare, a fost reconfirmată prin actele politico-juridice din august 1940 și din august 1991, statornicindu-și legitimitatea sa actuală în 1994 prin adoptarea Constituției Republicii Moldova. În hotarele sale existente la 1 ianuarie 1990, Republica Moldova, ca stat suveran și independent, a fost recunoscută de ONU, devenind membru plenipotențiar, cu drepturi egale, al unor prestigioase și influente organisme internaționale.

Adoptarea Concepției a fost determinată de necesitatea de a stabili principiile și sarcinile unei politici naționale orientate spre consolidarea independenței și suveranității țării noastre, spre crearea unor condiții favorabile pentru dezvoltarea liberă a tuturor comunităților etnice și lingvistice care, împreună cu moldovenii, constituie poporul Republicii Moldova.

Concepția este documentul de bază pentru autoritățile publice la promovarea politicilor social-economice și culturale în domeniul dezvoltării și consolidării independenței și suveranității țării, a poporului multiethnic al Republicii Moldova. **De aceleași principii trebuie să se conducă organele de stat ale țării în activitatea de susținere a eforturilor de edificare a unei societăți civile.**

Potrivit Concepției, politica națională trebuie să fie orientată spre soluționarea cât mai grabnică a problemei integrității teritoriale a țării, scop imposibil de atins dacă acest decret va fi implementat.

În plus, implementarea acestui decret va stopa procesul de creare a condițiilor pentru instaurarea unui consens, maximal posibil într-o societate democratică și liberă, asupra problemelor independenței, suveranității și integrității teritoriale a țării, precum și asupra mijloacelor și metodelor de realizare a concordiei interetnice și a păcii civice în Republica Moldova;

Conform art. 7 din Constituție, nici o lege și nici un alt act juridic care contravene prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Considerăm că prin emiterea Decretului în cauză au fost încălcate prevederile art. 1, 2, 5, 7, 10, 21, 60, 66, 77, 86, 87, 88, 96 din Constituția Republicii Moldova.

Avînd în vedere cele expuse, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale și art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională,

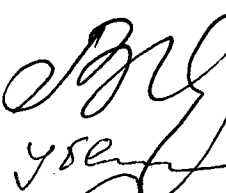

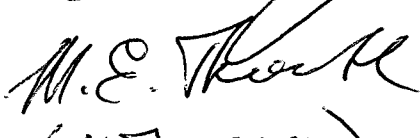
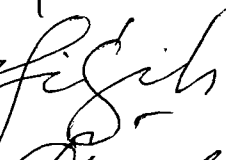
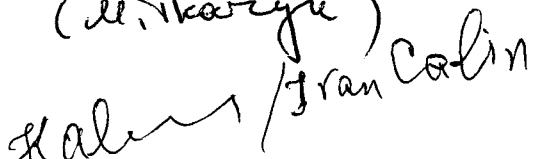

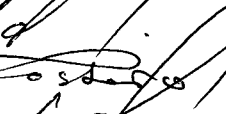

luînd act de importanța deosebită a problemei, impactul social și consecințele grave care ar putea surveni,

SOLICITĂM:

Exercitarea în regim de urgență a controlului constituționalității decretului nr. 376-V din 24 iunie 2010 privind declararea zilei de 28 iunie 1940 drept zi a ocupației sovietice și declararea acestuia drept neconstituțional.

Cu respect,

Deputații în Parlament:

Y. Olah		V. Voronin / E. MUȘUC	
Ia. Munteanu		M.E. Tharke (M. Tharke)	
V. Mișin		Stalin / Gran Colin	
S. Popa			
Ig. Brenea			
Iu. Szotkov			
A. Zagorodub			
M. Postorco			
V. Șova			
N. Vișotina			
I. Șurac			
Ex. Kauri			
A. Babiuc			
D. Dodoroglo	